

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen soruların **Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt SELÇUK** tarafından anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Çalışma hayatının düzenlenmesi ile ilgili görevleri yerine getirmekte olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemine geçilmesi ile birlikte, Aile Bakanlığı ile birleştirilerek, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına dönüştürülmüştür. Çalışma hayatını denetleyen müfettişleri bünyesinde barındıran “İş Teftiş Kurulu Başkanlığı” ise “Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı” olmuştur.

Bakanlığın, Çalışma Bakanlığı iken de, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iken de çalışma hayatının yeteri kadar denetlenmediği bilinmektedir. Ancak, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı halinde dönüştürüldükten sonra çalışma hayatı neredeyse hiç denetlenmez olmuştur.

ILO sanayileşmiş ülkelerde 10 bin çalışan, sanayileşmekte olan ülkelerde 15 bin çalışan, geçiş ekonomilerinde 20 bin çalışan ve az gelişmiş ülkelerde ise 40 bin çalışan başına en az bir iş müfettişi önermektedir.

Bu kıstaslar zorunlu olmamakla birlikte uluslararası alanda kabul görmektedir. Bir iş müfettişine düşen ücretli çalışan sayısına bakıldığında bu sayı; örneğin Almanya'da 10 bin, İspanya'da 12 bin, Türkiye'de ise bir iş müfettişine yaklaşık 31 bin çalışan düşmektedir ki bu durum İSG denetimi açısından Türkiye'nin ILO verilerine göre gelişmiş değil, az gelişmiş ülke seviyesine yakın bir konumda olduğunu göstermektedir. 2012 yılında İSG Kanunu çıkmış olsa da teftiş edilen işyeri sayısı %1'i geçmemektedir.

Eurostat istatistiklerine göre, iş kazaları sonucu Avrupa ülkelerinde ortalama her 100 bin işçide 2 işçi hayatını kaybederken, bu değer Türkiye'de 100 bin işçide 8,2 olarak gerçekleşmiştir.

İş müfettişleri, Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana Grup Başkanlıkları bünyesinde görev yapmaktadır ve Ankara Grup Başkanlığındaki müfettişler toplam 47 ilde, Adana Grup Başkanlığındaki müfettişler toplam 15 ilde, Bursa Grup Başkanlığındaki müfettişler toplam 6 ilde, İstanbul Grup Başkanlığındaki müfettişler toplam 4 ilde İzmir Grup Başkanlığındaki müfettişler toplam 9 ilde denetim yapmaktadır.

Ankara Grup Başkanlığı Emek semtinde bulunan bakanlık binası içerisinde ve bünyesinde yaklaşık 380 İş Müfettişi görev yapmaktadır.

Avrupa İş Sağlığı Güvenliği Haftası olarak da kutlanan bu hafta içerisinde Rehberlik ve Teftiş Ankara Grup Başkanlığına gönderilen yazıda; “Bakanlık Makamı talebi doğrultusunda Başkanlığımızca yürütülen taşınma çalışmaları kapsamında hazırlanan projelerde, Ankara Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığının evden çalışma sistemine geçeceği öngörülerek, Basın ve Halklar İlişkiler Müşavirliği ile Merkez Saymanlık personelinin yerleştirilmesi için müfettiş odalarının boşaltılması istenmektedir.

Ankara dışındaki diğer grup başkanlıkları bünyesinde “oda boşaltma”, “evden çalışma” gibi bir uygulama söz konusu değildir.

İş Müfettişleri/Denetçiler teftişe veya soruşturmaya gittikleri işyerlerinde ve kuruluşlarda ortam koşullarının tutanak düzenlemeye ve ifade almaya uygun olmaması; işverenden ya da personelden talep edilen belgelerin hazırlanmasının zaman alması veya hazırlanan belgelerin yerinde incelenmesinin mümkün olmaması gibi durumlarla sık sık karşılaşmaktadırlar.

Bu durumda İş Müfettişleri/Denetçiler ifadesi alınacak, belge getirecek, tutanağı imzalayacak kişileri Bakanlığa ya da il müdürlüklerine değil, doğrudan merkeze bağlı Grup Başkanlıklarına çağırarak suretiyle teftişlerini/soruşturmalarını tamamlamaktadırlar.

İş Müfettişleri ifade alınması ve ifadenin saklanması aşamalarında gizlilik esasına uygun görev yapmak zorundadır. Bu nedenle gizlilik esasına uygun kendi çalışma bürolarının bulunması işin zorunluluğudur. Bunun yanında bir süreden beri, işyerlerinde COVID-19’a yönelik yapılan denetimlerde, işyerlerine gidilmemekte, işverenlerden belgelerin grup başkanlıklarına getirilmesi istenilmektedir. İş müfettişlerinin evden çalışma yürütmeleri fiilen mümkün değildir.

Bu karar, AKP iktidarının, işçi-işveren ilişkilerinde ve işçi sağlığı iş güvenliğinin sağlanmasında kimden yana olduğunu bir göstergesidir. Bir süredir uygulamaya konulan “uzaktan denetim”, şimdi de “evden denetim”e dönüştürülmektedir. Evden denetime geçilmesine gerekçe olarak da bakanlığın başka birimlerine oda sağlanması sunulmaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Basın Müşavirliği veya Merkez Saymanlık personeline yer açmak için, yıllardır Bakanlık merkez binasında görev yapan İş Müfettişleri odalarının acilen boşaltılmasından başka bir çözüm bulunamamış mıdır? Adeta yangından mal kaçırırçasına odalarının boşaltılmasının istenmesine neden gerek duyulmuştur?
- 2- İş müfettişleri işyerlerini denetim esnasında, koşullarının tutanak düzenlemeye veya ifade almaya uygun olmaması, işverenden ya da işçilerden talep edilen belgelerin hazırlanmasının zaman alması veya hazırlanan belgelerin yerinde incelenmesinin mümkün olmaması halinde, teftişini tamamlamak için ilgilileri nereye davet edeceklerdir?
- 3- İş Müfettişleri ifade alınması ve ifadenin saklanması aşamalarında gizlilik esasına evden çalışma ile nasıl uyum sağlayacaktır?
- 4- Bakanlığınızın çalışma yaşamını gittikçe denetimsizliğe sürükleyecek olan İş müfettişlerinin odasız kalması ve evden çalışması kararı geri alınacak mıdır?
- 5- Bazı birimlere yer açmak gereğiyle çalışma yaşamının vazgeçilmezi olan teftiş hizmetlerinin kaliteli bir şekilde yürütülmesi için İş Müfettişlerine başka bir yerleşkede olsa yeniden oda tahsis sağlanacak mıdır?
- 6- Başka bir örneği olmayan böyle bir uygulamadan nasıl bir kamu yararı beklenmektedir?